

- 21- Schumacher GA, Beebe G, Kibler RF, Kurland LT, Kurtzke JF, MC Dowell F, Nagler B, Sibley WA, Tourtellotte WW, Willmon TF. Problems of experimental trials of therapy in multiple sclerosis. Report by the panel on the evaluation of experimental trials of therapy in multiple sclerosis. Ann NY Acad Sci. 122: 552, 1965.
- 22- Shelton JJ, Siddharthan R, Tobias J. et al. MR imaging of multiple sclerosis. Comparison with clinical and CT examinations in 74 patients AJNR. 6: 683-690, 1985.
- 23- Sibley WA, Bamford CR, Clark C. Triggering factors multiple sclerosis. In Poser CM (ed). The diagnosis of multiple sclerosis. New York. Thieme-Stratton Inc. 14-24, 1984.
- 24- Sibley WA, Sears ES. Multiple sclerosis. A comparison of diagnostic criteria. In Poser CM (ed). The diagnosis of multiple sclerosis. New York Thieme-Stratton Inc. 231-33, 1984.
- 25- Tan TC. Multiple sclerosis in Malaysia. Arch Neurol. 45: 624, 1988.
- 26- Tourtellotte WW, Walsh MJ. Ceresrospinal fluid profile in multiple sclerosis. In Poser CM (ed). The diagnosis of multiple sclerosis. New York. Thieme-Stratton Inc. 185-201, 1984.
- 27- Vinuela FV, Fox AJ, Debrun GM, Feasby TE, Ebers GC. New perspectives in computed tomography in multiple sclerosis. AJNR. 3: 277. 1982.
- 28- Warren KG, Ball MJ, Paty DW, Banna M. Computer tomography in disseminated sclerosis. Can J Neurol Sci 3: 211, 1976.
- 29- Young IR, Pallis CA, Budder GM, Legg NJ, Steiner RE. Nuclear magnetic resonance imaging of the brain in the multiple sclerosis. Lancet, 2: 1063. 1981.

ALKOL KULLANIMI VE KOGNİTİF BOZUKLUKLAR

Dr. Niyazi UYGUR*, Dr. Muharrem YAMAN*, Dr. Mukadder KÖROĞLU*, Dr. Doğan YEŞİLBURSA*,
Dr. Duran ÇAKMAK**

ÖZET: Bu çalışmada uzun süre alkol kullananlarda Kognitif bozukluklar araştırılmıştır. En az 10 yıldır her gün alkol kullanan 50 ve alkol kullanmayan 25 kontrol deneye bir psikolog tarafından WAIS ve Benton visual retention testleri uygulanmış, test sonuçları ortalamaları istatistiksel olarak karşılaştırılmıştır. Ayrıca alkol kullanan ve kullanmayanlarda yaş ve öğrenim düzeyinin kognitif bozukluğa etkisi araştırılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Alkol kötüye kullanımı, Kognitif bozukluklar

USING ALCOHOL AND COGNITIVE IMPAIRMENTS

SUMMARY: In this study, cognitive impairments of long-term alcohol users are examined. WAIS and Benton visual retention tests were given to 50 subjects who were drinking every day since 10 years or more and 25 non-user control subjects by a psychologist and the results of the tests are statistically compared. And also the effects of education and age on the cognitive impairment of that subjects are examined.

Key Words: Alcohol abuse, Cognitive impairments.

GİRİŞ

Uzun süreli alkol kullanımı sonucu ortaya çıkan psikiyatrik ve nörolojik sorunlara ilişkin bir çok çalışma yapılmıştır. Beyindeki patolojinin en yaygın ve klinik olarak en önemli belirtileri bellek, düşünme, algılama ve dikkati içeren bir veya birden fazla sayıdaki kognitif fonksiyonlardır. Uzun süre alkol kullananlarda, alkolün bırakıldığı ilk günlerde algı ve bellekte geniş çapta bozulmalar saptanmıştır. Alkol bırakıldıktan üç veya dört hafta sonra psikolojik test performansının bir çok alanında önemli kayıplar belirlenmiştir.

Entellektüel ve kognitif fonksiyonlardaki performansın düşüklüğü geri çevrilebilir olsun veya olmasın, oldukça yaygın beyin patolojisinin işaretidir. Reitan (1977) (1) soyutlama, yargılama yeteneği ve bir problemin yapısını anlama

kapasitesi düşüklüğünün nöropsikolojik testler sonucunda bulunan bozuk beyin fonksiyonlarının en yaygın belirtilerini oluşturduğunu bildirmiştir.

Genel olarak kognitif yetersizlikler, kişilerin günlük işlevler ve aktivitelerindeki alışlagelen performans düzeyinde azalmayla kendilerini gösterirler. Kognitif bozukluk artarken uyum sağlayabilme davranışı giderek azalır.

Artan yaşla birlikte bireyin alkol kökenli nöropsikolojik bozulmaya daha yatkın olduğu da bildirilmiştir. Klisz ve Parsons (1979) kognitif fonksiyonların değerlendirilmesinde, uzun süredir alkol kullanan yaşlı ve düşük eğitilmiş kişilerin genç ve daha eğitilmiş kişilere göre daha fazla kognitif kayıpları olduğunu, alkol kullanan ve kontrol gruplarının her ikisinde de düşük eğitim görmüş olanların daha kötü performans gösterdiklerini, genel olarak uzun süredir alkol kullananların

* Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi III. Psikiyatri Birimi
** Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi I. Psikiyatri Birimi

Psikolojik Test	Grup	Ortalama	Standart Sapma	Fark	t değeri	P değeri
Sözel Zekâ	A	97.62	13.04	17.10	t=4.47	P<0.001
	K	114.72	16.75			
Performans Zekâ	A	86.54	12.76	26.22	t=6.86	P<0.001
	K	112.76	16.85			
Total Puan	A	92.1	12.45	22.54	t=5.63	P<0.001
	K	114.64	17.99			
Bilgi	A	11.56	3.18	1.84	t=2.25	0.01<P<0.05
	K	13.4	3.41			
Muhakeme	A	10.4	2.66	3.08	t=3.80	P<0.001
	K	13.48	3.59			
Aritmetik	A	9.04	2.42	3.28	t=4.25	P<0.001
	K	12.32	3.46			
Benzerlik	A	8.52	4.05	4.68	t=5.21	P<0.001
	K	13.2	3.46			
Rakam Tekrarı	A	7.66	2.57	3.58	t=4.6	P<0.001
	K	11.24	3.44			
Şifre	A	6.64	2.80	5.56	t=7.09	P<0.001
	K	12.2	3.38			
Resim Tamamlama	A	7.56	2.46	3.72	t=5.29	P<0.001
	K	11.28	3.05			
Küplerle Şekil	A	7.4	2.42	3.04	t=4.40	P<0.001
	K	10.44	3.00			
Resim Düzenleme	A	6.76	3.10	4.08	t=5.28	P<0.001
	K	10.84	3.18			
Parça Birleştirme	A	6.42	2.93	4.38	t=6.46	P<0.001
	K	10.8	2.68			
Benton	A	11.04	1.97	2.88	t=7.97	P<0.001
	K	13.92	1.15			

Tablo 1: Alkol kullanan grup ve kontrol grubu WAIS subtestleri ve Benton Visual Retention test sonuçları ortalamalarının karşılaştırılması

A: Alkol kullanan grup, sayıları 50

K: Kontrol grubu, sayıları 25

kontrol grubuna oranla daha zayıf performans gösterdikleri sonucuna varmışlardır.

Yaşlanma ve alkol kullanma sonucu işlevlerdeki benzer gelişmelerin gözlemleri bazı araştırmacıların alkol kullanımının yalnızca yaşla birlikte meydana gelen kayıplardan daha fazla kayıplara yol açabileceği düşüncesini ileri sürmelerine neden olmuştur (2, 3). Fitzhugh (3) alkol kullanan genç ve yaşlı gruplarla beyin hasarlı kontrol grupları bir seri nöropsikolojik testle karşılaştırmış, genç ve yaşlı kontrol grupları arasında belirli bir fark saptarken, genç ve yaşlı alkol kullanan grupların performanslarında daha az farklılık saptamıştır.

Ek olarak yaşlı kontrol grubundakiler yaşlı alkol kullananlara oranla daha az kavramanoksanlılığı belirttileri göstermişlerdir. Blusewicz (4) WAIS'te alkol kullanan genç grubun yaşlı normal gruba çok benzer performans kalıbına sahip olduğunu göstermiştir. Ayrıca alkol kullanan genç grubun Halstead-Reitan Battery'nin (5) kategori testi ve dokunma hissi test-

Psikolojik Test	Grup	Ortalama	Standart Sapma	Fark	t değeri	P değeri
Sözel Zekâ	AY ₁	95.18	12.24	4.36	t=1.19	P>0.0
	AY ₂	99.54	13.54			
Performans Zekâ	AY ₁	86.32	11.55	0.39	t=0.11	P>0.0
	AY ₂	86.71	13.84			
Total Puan	AY ₁	90.82	11.43	2.29	t=0.65	P>0.0
	AY ₂	93.11	13.32			
Bilgi	AY ₁	11.68	3.06	0.22	t=0.24	P>0.0
	AY ₂	11.46	3.32			
Muhakeme	AY ₁	10.18	2.97	0.39	t=0.50	P>0.0
	AY ₂	10.57	2.44			
Aritmetik	AY ₁	8.64	2.46	0.72	t=1.04	P>0.0
	AY ₂	9.36	2.38			
Benzerlik	AY ₁	8.59	4.16	0.13	t=0.11	P>0.0
	AY ₂	8.46	4.03			
Rakam Tekrarı	AY ₁	7.32	2.12	0.61	t=0.86	P>0.0
	AY ₂	7.93	2.89			
Şifre	AY ₁	7.64	2.84	1.78	t=2.30	0.01<P<0.0
	AY ₂	5.86	2.56			
Resim Tamamlama	AY ₁	7.36	1.47	0.35	t=0.53	P>0.0
	AY ₂	7.71	3.04			
Küplerle Şekil	AY ₁	7.68	2.10	0.50	t=0.74	P>0.0
	AY ₂	7.18	2.67			
Resim Düzenleme	AY ₁	7.14	3.45	0.68	t=0.75	P>0.0
	AY ₂	6.46	2.82			
Parça Birleştirme	AY ₁	7.09	2.47	1.20	t=1.50	P>0.0
	AY ₂	5.89	3.19			
Benton	AY ₁	10.91	1.72	0.23	t=0.42	P>0.0
	AY ₂	11.14	2.17			

Tablo 2: Alkol kullanan genç ve orta yaşlı grupların WAIS subtestleri ve Benton Visual Retention testi sonuç ortalamalarının karşılaştırılması.

AY1: Genç (25-40 yaş) alkol kullanan grup, sayıları 22

AY2: Orta yaşlı (41-60 yaş) alkol kullanan grup, sayıları 22

lerindeki performansı yaşlı kontrollerden farklı bulunmamıştır. Brandt ve arkadaşlarının bir çalışmasında uzun süre alkol kullanan genç ve yaşlı grupların her ikisinde de yeni öğrenmelerin öğrenilmesi ve bilgiyi bellekte daha uzun süre tutmayı gerektiren işlevlerde önemli bozukluklar olduğu gözlemlenmiştir (6).

Ryan ve arkadaşları (7) en az 10 yıllık alkol kullanan bir grup erkekle, alkol kullanmayan bir gruba benzer testleri uygulamışlar ve alkol kullananların sözel ve sözel olmayan çiftleştirilmiş birlikte öğrenme görevlerinde ve sözel kısa süreli bellek testinde önemli ölçüde düşük performans gösterdiğini ortaya koymuşlardır. Ryan ve Butters (8, 9) tarafından daha sonra yapılan çalışmalar alkol kullananların bellek bozukluklarının varlığı bulgularını desteklemiştir. Bu sonuçları araştırmalar hem genç hem de yaşlı alkol kullanan grupları aynı yaşlardaki alkol kullanmayan gruplardan daha zayıf bellekleri olduğunu da ortaya koymuşlardır. Ryan ve Butters

Psikolojik Test	Grup	Ortalama	Standart Sapma	Fark	t degeri P degeri
Sözel Zekâ	KY ₁	119.20	15.03	11.20	t=1.65
	KY ₂	108.00	17.69		P>0.05
Performans Zekâ	KY ₁	117.53	15.48	11.93	t=1.78
	KY ₂	105.60	17.02		P>0.05
Total Puan	KY ₁	119.67	16.18	12.57	t=1.73
	KY ₂	107.10	18.73		P>0.05
Bilgi	KY ₁	14.27	3.24	2.17	t=1.59
	KY ₂	12.10	3.41		P>0.05
Muhakeme	KY ₁	14.93	2.79	3.63	t=2.65
	KY ₂	11.30	3.68		0.001<P<0.01
Aritmetik	KY ₁	13.27	3.43	2.37	t=1.78
	KY ₂	10.90	3.14		P>0.05
Benzerlik	KY ₁	14.53	2.75	3.33	t=2.49
	KY ₂	11.20	3.58		0.01<P<0.05
Rakam Tekrarı	KY ₁	11.67	3.64	1.07	t=0.77
	KY ₂	10.60	3.20		P>0.05
Şifre	KY ₁	13.13	3.42	2.33	t=1.82
	KY ₂	10.80	2.94		P>0.05
Resim Tamamlama	KY ₁	12.47	2.83	2.97	t=2.73
	KY ₂	9.50	2.55		0.001<P<0.01
Küplerle Şekil	KY ₁	11.73	2.52	3.23	t=3.02
	KY ₂	8.50	2.68		0.001<P<0.01
Resim Düzenleme	KY ₁	12.07	2.55	3.07	t=2.50
	KY ₂	9.00	3.27		0.01<P<0.05
Parça Birleştirme	KY ₁	11.87	2.17	2.67	t=2.64
	KY ₂	9.20	2.66		0.001<P<0.01
Benton	KY ₁	14.40	0.83	1.20	t=2.70
	KY ₂	13.20	1.23		0.001<P<0.01

Psikolojik Test	Grup	Ortalama	Standart Sapma	Fark	t degeri P degeri
Sözel Zekâ	AY ₁	95.18	12.4	24.02	t=5.14
	KY ₁	119.20	15.03		P<0.001
Performans Zekâ	AY ₁	80.32	11.55	31.21	t=6.65
	KY ₁	117.53	15.48		P<0.001
Total Puan	AY ₁	90.82	11.43	28.85	t=5.97
	KY ₁	119.67	16.18		P<0.001
Bilgi	AY ₁	11.68	3.06	2.59	t=2.44
	KY ₁	14.27	3.24		0.01<P<0.05
Muhakeme	AY ₁	10.18	2.97	4.75	t=4.9
	KY ₁	14.93	2.79		0.01<P<0.05
Aritmetik	AY ₁	8.64	2.46	4.63	t=4.50
	KY ₁	13.27	3.43		P<0.001
Benzerlik	AY ₁	8.59	4.16	5.94	t=5.23
	KY ₁	14.53	2.75		P<0.001
Rakam Tekrarı	AY ₁	7.32	2.12	4.35	t=4.17
	KY ₁	11.67	3.64		P<0.001
Şifre	AY ₁	7.64	2.84	5.49	t=5.13
	KY ₁	13.13	3.42		P<0.001
Resim Tamamlama	AY ₁	7.36	1.47	5.11	t=6.43
	KY ₁	12.47	2.83		P<0.001
Küplerle Şekil	AY ₁	7.68	2.10	4.05	t=5.13
	KY ₁	11.73	2.52		P<0.001
Resim Düzenleme	AY ₁	7.14	3.45	4.93	t=4.99
	KY ₁	12.07	2.55		P<0.001
Parça Birleştirme	AY ₁	7.09	2.47	4.78	t=6.22
	KY ₁	11.87	2.17		P<0.001
Benton	AY ₁	10.91	1.72	3.49	t=8.22
	KY ₁	14.40	0.83		P<0.001

Tablo 3: Genç ve orta yaşlı kontrol gruplarının WAIS sub-testleri ve Benton Visual Retention testi sonuçları ortalamalarının karşılaştırılması.

Tablo 4: Genç alkol kullanan grup ve genç kontrol grubu WAIS sub-testleri ve Benton Visual Retention testi sonuçları ortalamalarının karşılaştırılması

KY1: Genç (25-40 yaş) kontrol grubu, sayıları 15

AY1: Genç (25-40 yaş) alkol kullanan grup, sayıları 22

KY2: Orta yaşlı (41-60 yaş) kontrol grubu, sayıları 10.

KY1: Genç (25-40 yaş) kontrol grubu, sayıları 15

MATERYAL VE METOD

Çalışmaya özgeçmişlerinde kafa travması, psikiyatrik ve/veya nörolojik hastalık, alkol dışı başka psikoaktif madde kötüye kullanımı, karaciğer sirozu, öğrenme güçlüğü öyküsü olmayan, tümü en az 10 yıldır her gün alkol kullanan ve günlük en az 157.7 ml., ortalama 315 ml. etanol tüketimi olan 50 ve hiç alkol kullanım öyküsü olmayan değişik ortamlardan seçilen gönüllü 25 erkek denek alındı.

Her iki denek grubu 40 yaşa kadar olanlar genç, 41 yaş ve üzerindeki orta yaşlı olmak üzere ayrı ayrı iki yaş grubuna ayrıldı. Alkol kullanan grupta 22 genç (ort. yaş 34.22), 28 orta yaşlı (ort. yaş 47.75), kontrol grubunda 15 genç (ort. yaş 32.87), 10 orta yaşlı (ort. yaş 46.6) vardı. Genç ve yaşlı grupta günlük etanol alım miktarında fark yoktu, ancak genç

AMAÇ

Bu araştırma uzun süre alkol kullananların kognitif bozukluklar ve özellikle bellek bozukluğu gösterip göstermediklerini ortaya koymayı amaçlamıştır.

Psikolojik Test	Grup	Ortalama	Standart Sapma	Fark	t değeri P değeri
Sözel Zekâ	AY ₂	99.54	13.54	8.46	t=-1.38 P>0.05
	KY ₂	108.00	17.69		
Performans Zekâ	AY ₂	86.71	13.84	18.89	t=-3.16 0.001<P<0.01
	KY ₂	105.60	17.02		
Total Puan	AY ₂	93.11	13.32	13.99	t=-2.17 0.01<P<0.05
	KY ₂	107.10	18.73		
Bilgi	AY ₂	11.46	3.32	0.64	t=-0.51 P>0.05
	KY ₂	12.10	3.41		
Muhakeme	AY ₂	10.57	2.44	0.73	t=-0.58 P>0.05
	KY ₂	11.30	3.68		
Aritmetik	AY ₂	9.36	2.38	1.54	t=-1.41 P>0.05
	KY ₂	10.90	3.14		
Benzerlik	AY ₂	8.46	4.03	2.74	t=-2.01 0.01<P<0.05
	KY ₂	11.20	3.58		
Rakam Tekrarı	AY ₂	7.93	2.89	2.67	t=-2.32 0.01<P<0.05
	KY ₂	10.60	3.20		
Şifre	AY ₂	5.86	2.56	4.94	t=-4.71 P<0.001
	KY ₂	10.80	2.94		
Resim Tamamlama	AY ₂	7.71	3.04	1.79	t=-1.81 P>0.005
	KY ₂	9.50	2.55		
Küplerle Şekil	AY ₂	7.18	2.67	1.32	t=-1.34 P>0.05
	KY ₂	8.50	2.68		
Resim Düzenleme	AY ₂	6.46	2.82	2.54	t=-2.18 0.01<P<0.05
	KY ₂	9.00	3.27		
Parça Birleştirme	AY ₂	5.89	3.19	3.31	t=-3.20 0.001<P<0.01
	KY ₂	9.20	2.66		
Benton	AY ₂	11.14	2.17	2.06	t=-3.64 P<0.001
	KY ₂	13.20	1.23		

Tablo 5: Orta yaşlı alkol kullanan grup ve orta yaşlı kontrol grubu WAIS subtestleri ve Benton Visual Retention testi sonuçları ortalamalarının karşılaştırılması.

AY2: Orta yaşlı (41-60 yaş) alkol kullanan grup, sayıları 28

KY2: Orta yaşlı (41-60 yaş) kontrol grubu, sayıları 10.

gruptaki deneklerin önemli ölçüde daha kısa alkol kullanım geçmişleri vardı.

Denekler ayrıca ortaokula dek öğrenim görmüş olanlar düşük öğrenim düzeyli, lise ve yüksekokul öğrenimi görmüş olanlar yüksek öğrenim düzeyli diye adlandırılarak ayrı ayrı gruplara ayrıldı.

Denekler alkol alımını bıraktıktan sonraki 4-12 haftalar arası dönemde WAIS (Wechsler Adult Intelligence Scale)'in 10 alt testi (bilgi, muhakeme, aritmetik, benzerlikler, rakam tekrarı, resim tamamlama, küplerle şekil, resim düzenleme, parça birleştirme, şifre alt testleri) ve Benton Visual Retention Test (görsel akılda tutma)'i F formu (seçme) ile bir psikolog tarafından değerlendirildi. Test uygulamaları sırasında hiçbir denegin yoksunluk belirtisi yoktu.

Psikolojik Test	Grup	Ortalama	Standart Sapma	Fark	t değeri P değeri
Sözel Zekâ	AT ₁	89.83	11.16	14.48	t=-4.23 P<0.001
	KT ₁	104.31	9.21		
Performans Zekâ	AT ₁	80.17	12.73	21.83	t=-5.95 P<0.001
	KT ₁	102.00	9.40		
Total Puan	AT ₁	84.78	10.88	18.60	t=-5.14 P<0.001
	KT ₁	103.38	10.29		
Bilgi	AT ₁	9.58	2.64	1.27	t=-1.68 P>0.05
	KT ₁	10.85	1.91		
Muhakeme	AT ₁	8.96	1.99	2.73	t=-3.19 0.001<P<0.01
	KT ₁	11.69	2.72		
Aritmetik	AT ₁	8.25	2.33	1.75	t=-2.24 0.01<P<0.05
	KT ₁	10.00	2.24		
Benzerlik	AT ₁	6.33	3.80	4.78	t=-5.04 P<0.001
	KT ₁	11.08	1.93		
Rakam Tekrarı	AT ₁	6.88	2.36	2.81	t=-3.30 P<0.001
	KT ₁	9.69	2.53		
Şifre	AT ₁	6.00	3.13	4.15	t=-3.98 P<0.001
	KT ₁	10.15	2.97		
Resim Tamamlama	AT ₁	6.71	2.77	2.67	t=-3.54 P<0.001
	KT ₁	9.38	1.80		
Küplerle Şekil	AT ₁	6.25	2.56	2.29	t=-3.29 0.001<P<0.01
	KT ₁	8.54	1.66		
Resim Düzenleme	AT ₁	5.46	2.81	3.85	t=-4.50 P<0.001
	KT ₁	9.31	2.29		
Parça Birleştirme	AT ₁	5.21	2.83	4.33	t=-5.54 P<0.001
	KT ₁	9.54	1.90		
Benton	AT ₁	10.13	1.92	3.10	t=-6.26 P<0.001
	KT ₁	13.23	1.09		

Tablo 6: Öğrenim düzeyi düşük alkol kullanan grup ve kontrol grubunun WAIS subtestleri ve Benton visual Retention testi sonuçları ortalamalarının karşılaştırılması.

AT1: Öğrenim düzeyi düşük (ilk-ortaokul) alkol kullanan grup sayıları 24.

KT1: Öğrenim düzeyi düşük (ilk-ortaokul) kontrol grubu, sayıları 13.

Psikolojik test sonuçlarıyla elde edilen veriler "t testi" kullanılarak kıyaslandı.

BULGULAR

Alkol kullanan grup ve kontrol grubu psikolojik test skor ortalamaları karşılaştırıldığında alkol kullanan grubun performans değerleri kontrol grubuna göre anlamlı derecede düşük bulunmuştur (Tablo 1).

Alkol kullanan grupta orta yaşlı ve genç grupların psikolojik test ortalamaları kıyaslandığında gençlerin sadece WAIS şifre alt testinde anlamlı olarak daha yüksek performans gösterdikleri, diğer alt testler ve Benton da ise anlamlı farkları olmadığı belirlenmiştir (Tablo 2).

Psikolojik Test	Grup	Ortalama	Standart Sapma	Fark	t değeri P değeri
Sözel Zekâ	AT ₂	104.81	10.34	21.19	t=4.23
	KT ₂	126.00	15.89		P<0.001
Performans Zekâ	AT ₂	92.42	9.74	32.00	t=6.60
	KT ₂	124.42	15.44		P<0.001
Total Puan	AT ₂	99.04	9.53	27.79	t=5.37
	KT ₂	126.83	16.71		P<0.001
Bilgi	AT ₂	13.38	2.48	2.79	t=3.36
	KT ₂	16.17	2.33		P<0.001
Muhakeme	AT ₂	11.73	2.54	3.69	t=3.28
	KT ₂	15.42	3.50		0.001<P<0.01
Aritmetik	AT ₂	9.77	2.30	5.06	t=5.59
	KT ₂	14.83	2.72		P<0.001
Benzerlik	AT ₂	10.54	3.17	4.96	t=4.34
	KT ₂	15.50	3.32		P<0.001
Rakam Tekrarı	AT ₂	8.38	2.59	4.54	t=3.92
	KT ₂	12.92	3.60		P<0.001
Şifre	AT ₂	7.23	2.37	7.19	t=9.06
	KT ₂	14.42	2.23		P<0.001
Resim Tamamlama	AT ₂	8.35	1.85	4.98	t=5.60
	KT ₂	13.33	2.81		P<0.001
Küplerle Şekil	AT ₂	8.46	1.75	4.04	t=4.63
	KT ₂	12.50	2.78		P<0.001
Resim Düzenleme	AT ₂	7.96	2.90	4.54	t=4.13
	KT ₂	12.50	3.26		P<0.001
Parça Birleştirme	AT ₂	7.54	2.60	4.63	t=4.86
	KT ₂	12.17	2.79		P<0.001
Benton	AT ₂	11.88	1.63	2.79	t=7.53
	KT ₂	14.67	0.65		P<0.001

Tablo 7: Öğrenim düzeyi yüksek alkol kullanan grup ve kontrol grubunun WAIS subtestleri ve Benton Visual Retention testi sonuçları ortalamalarının karşılaştırılması

AT₂: Öğrenim düzeyi yüksek (lise-üniversite) alkol kullanan grup, sayıları 26.

KT₂: Öğrenim düzeyi yüksek (lise-üniversite) kontrol grubu, sayıları 12.

Kontrol grubunda orta yaşlı ve genç grupların psikolojik test ortalamaları karşılaştırıldığında gençlerin WAIS'in benzerlik, muhakeme, resim tamamlama, küplerle şekil, resim düzenleme, parça birleştirme alt testleri ve Benton'da anlamlı olarak daha yüksek başarı gösterdikleri anlaşılmıştır (Tablo 3).

Genç yaş grubundaki alkol kullanan ve kontrol gruplarının test ortalamaları karşılaştırıldığında, bütün testlerde genç kontrol grubunun anlamlı olarak daha yüksek performans gösterdiği belirlenmiştir (Tablo 4).

Orta yaş grubundaki alkol kullanan ve kontrol gruplarının test sonuçları karşılaştırıldığında ise WAIS'in performans zeka, benzerlik, rakam tekrarı, şifre, resim düzenleme, parça

birleştirme alt testleri ve Benton'da kontrol grubunun anlamlı derecede yüksek puanlar aldığı görülmüştür (Tablo 5).

Öğrenim düzeyi alkol kullanan grup ve kontrol grubunun test sonuçları karşılaştırıldığında; bilgi alt testi dışındaki alt testlerde ve Benton'da kontrol grubunun anlamlı olarak daha başarılı olduğu anlaşılmıştır (Tablo 6).

Öğrenim düzeyi yüksek alkol kullanan grup ve kontrol grubunun test sonuçları kıyaslandığında, bütün testlerde alkol kullanan grubun anlamlı derecede düşük performans gösterdiği görülmüştür (Tablo 7).

SONUÇ

Çeşitli araştırmacılar tarafından yapılan çalışmalarda uzun süre alkol kullanan deneklerin kontrol gruplarına göre daha düşük performans gösterdikleri saptanmıştır (3, 6, 7, 8, 9, 12). Çalışmamızda da uzun süre alkol kullananların kontrol grubuna oranla ileri derecede düşük test performansı gösterdikleri sonucuna varılmıştır (Tablo 1).

Alkol kullanan grupta genç ve orta yaşlılar arasında bir alt test dışında anlamlı farklılık bulunmaması (Tablo 2), Blusewicz'in (4) alkol kullanan genç grubun yaşlı normal gruba çok benzer performans kalıbına sahip olduğu görüşüne uygundur.

Görsel akılda tutma testinde genç gruptaki alkol kullananların genç kontrollerden (P 0.001/Tablo 4), orta yaşlı gruptaki alkol kullananlar orta yaşlı kontrollerden (P 0.001 Tablo 5), daha düşük derecede performans gösterirken, daha önce bu konuda yapılan çalışmalarda iki grup arasında belirgin fark olmadığı öne sürülmüştür (6).

Yeni bilgilerin öğrenilmesinde orta yaşlı alkol kullananlar genç alkol kullananlardan ve orta yaşlı kontrol grubundan, genç alkol kullananlar genç kontrollerden daha düşük performans göstermişlerdir (Tablo 2, 4, 5). Bu sonuçlar, daha önce sözü edilen Fitzhugh (3) ve Brandt'in (6) çalışma sonuçlarıyla paralellik göstermektedir.

KAYNAKLAR

- 1- Reitan, R.M.: Neuropsychological concepts and psychiatric diagnosis. In Psychiatric Diagnosis, V.M. Rakoff, H.C. Stancer and H.B. Kedward, editors, P: 42 Brunner Mazef, New York, 1977.
- 2- Courville, C.B.: Effects of Alcohol on the Nervous System of Man, San Lucas, Los Angeles, 1955.
- 3- Fitzhugh, L.C., Fitzhugh, K.B., and Reitan, R.M.: Adaptive abilities and intellectual function of hospitalized alcoholics: Further considerations QJ. Stud. Alcohol., 26, 1965.
- 4- Blusewicz, M.J., Schenkenberg, T., Dustman, R.E. and Beck, E.C.: WAIS performans in young normal, young alcoholic and elderly normal groups: An evaluation of organicity and mental aging indices. J. Clin. Psychol. 33, 1977.
- 5- Reitan, R.M. Davison, L.A.: Clinical Neuropsychology: Current Status and Applications, Winston W.H. and Sons, Washington D.C., 1974.
- 6- Brandt, J., Cognitive loss and recovery in long-term alcohol abusers. Arch Gen Psychiatry 1983, Apr. 40 (4).
- 7- Ryan, C., Butters, N., Montgomery, K.: Memory deficits in chronic alcoholics: Continuities between the in-

tact alcoholic and the alcoholic Korsakoff patients, in Begleiter H.: Biological Effects of Alcohol, New York, Plenum Publishing Co., 1980.

- 8- Ryan, C., Butters, N.: Further evidence for a continuum of impairment encompassing Male alcoholic Korsakoff patients and chronic alcoholics, Alcoholism 1980, 4.
- 9- Ryan, C., Butters, N.: Learning and memory impairments in young and old alcoholics: Evidence for the

- premature aging hypothesis. Alcoholism 1980, 4.
- 10- Jones, B.M., Parsons, O.A.: Impaired abstracting ability in chronic alcoholics. Arch. Gen. Psychiatry 1971, 24.
- 11- Riege, W.H., Holloway, J.A., Kaplan, D.W.: Specific memory deficits associated with prolonged alcohol abuse. Alcoholism: Clin. Experimental Res. 1981, 5.
- 12- Klisz, D.K., Parsons, O.A.: Cognitive Functioning in alcoholics: The role of Subject Attrition, Journal of Abnormal Psychology, Vol. 88, 1979.

BULGARİSTAN'DAN GÖÇ EDEN SOYDAŞLARIMIZDA RUH SAĞLIĞI ÜZERİNE BİR ÇALIŞMA

Uzm. Dr. Ali İhsan ŞENER, Doç. Dr. Duran ÇAKMAK, Prof. Dr. Hilmi SABUNCU, Psk. Firuzan YAZICIOĞLU, Psk. Yaşar Çokan SPOR, Dr. E. Timuçin ORAL, Dr. Nesrin B. TOMRUK, Dr. Nihat BEŞİKÇİ, Dr. Sevda Baysal UYAR, Dr. Kaan ARSLANOĞLU, Dr. M. Bülent AKMAN, Dr. Özdemir KILIÇ, Dr. Çiğdem ÖZKARA, Dr. Ferhan YENER, Psk. Ayşen AKAYOĞLU, Fiz. Halim İŞSEVER, Psk. Işıl SOYLU, Psk. Mehpare TİTİZ, Psk. Nevhan VAROL

ÖZET: Üçyüz binden fazla Müslüman Türk azınlık, Bulgaristan'ın asimilasyon politikası nedeniyle, Bulgaristan'dan Türkiye'ye göç etmek zorunda bırakılmıştır. Bu İkinci Dünya Savaşı'ndan beri yaşanan en büyük göç hareketlerinden biridir.

Göç eden kişilerin sosyo ekonomik, kültürel ve depresyon, anksiyete gibi psikik problemlerle karşı karşıya oldukları bir gruptur. Bu çalışmada dinsel ve ulusal baskılar altında doğdukları ve yaşadıkları toprakları, tüm mal varlıklarını ve akrabalarını geride bırakarak Türkiye'ye gelen soydaşlarımızın psiko-sosyal durumlarını inceledik.

Türkiye'ye geldikleri ilk günler içinde 885 kişi toplu olarak yerleştirildikleri öğrenci yurtlarında incelendi. İyi eğitim görmüş, fizik sağlıkları yerinde, meslek sahibi, kültürel ve ekonomik açıdan iyi durumda oldukları saptandı. Ancak öte yandan yine ulusal dinsel, ulusal baskılar nedeni ile geri dönmeme düşüncesindeydiler. %15'i hafif ve %2'si şiddetli depresyon göstermekteydiler. Depresyona eğilim puanları yüksek idi. Durumluluk anksiyetesi, süreklilik anksiyetesinden yüksek bulundu. Süreklilik anksiyetesinin düşük oluşu kendine güvenli, hoşgörülü kişilik özellikleri ile uyumluluk göstermekte idi.

SUMMARY: Over 300.000 people from the Muslim Turkish minority, have been forced to migrate from Bulgaria to Turkey because of the Bulgarian assimilation policy; the most extensive migration in the world since world war II. It is a widely accepted reality that all immigrants are under risk of socioeconomical, cultural and psychological problems, such as depression and anxiety. In this study we investigated the psychosocial status of these immigrants who, under religious and national strains, have been forced to leave their homeland, wealth and relatives. 885 people within the first days of their arrival to Turkey, have been examined at the places they were resided as a group. They were found to be well educated, in good physical health, occupied, culturally and economically in well-being, but in spite they described profound religious and national strains and showed definite determination of no returning back. 15% showed mild and 2% showed severe depression. There were high scores of tendency to depression state anxiety was found higher than trait anxiety, and trait anxiety's being low was consistent with their tolerant, self confident personality traits.

Göç olgusu bir birey ya da grubun yaşadıkları yeri kalıcı biçimde değiştirmeleridir. Ekonomik sorunlar, işsizlik, politik sorunlar, göçün başlıca nedenleridir. Günümüzde ise göçün başlıca nedeni politik olmaktadır. İkinci Dünya Savaşı'ndan beri Türkiye'nin de aralarında bulunduğu bir çok ülkede geniş göç dalgaları yaşanmıştır. Bu tip göç bazı farklılıklar da taşır. Birincisi, çok sayıda insan dinsel inanç ve millî duygularını hedef alan bazı düşünce ve davranışlardan kaçmaktadır. İkinci olarak bu insanlar kültür, din ve dil birliği olan topraklara göç etmektedirler. (Türkiye ve Almanya'da olduğu gibi) Göç eden kişi yeni ortama uyum sağlamada daha avantajlıdır.

Uluslararası göç olgularında uyum süresi sıklıkla uzun, güç ve sancılı olabilir. Uzun erimde de meslek, aile, yaşlılık sorunları kendini gösterebilir. Bulgaristan'dan gelen soydaşlarımız da kendilerine yakın kültür ortamında olmalarına rağmen,

bazı sosyo-ekonomik değişimler nedeni ile psikolojik sorunlar beklenebilir.

MATERYEL VE METOD

Bu çalışmada 885 soydaşımız Türkiye'ye geldikleri iki hafta içinde yerleştirildikleri öğrenci yurtlarında ziyaret edilerek incelendi. Çalışma kapsamına 18-60 yaşları arasında, Türkçe okuyup yazabilen, psikiyatrik hastalığı olmayan kadın ve erkekler alındı. Bu kişilere eğitim düzeyi, meslek, sosyo-ekonomik ve kültürel durum ve beden sağlıklarını sorularla, 67 itemlik bir anket formu uygulandı. Ayrıca seyahat özgürlüğü, ibadet özgürlüğü ve zorunlu isim değiştirme konularında sorular soruldu. Bu 885 kişiden 217'si (986 kadın, 131 erkek) 1. Zung depresyon skalası, 2. Spielberger durumluluk ve sürekli kaygı envanteri, 3. Cornell indeksi

* 5-7 Aralık 1989'da K.Yemen (Sana'a)'de yapılan 4. Pan-Arab Psikiyatri Kongresi'nde tebliğ edilmiştir.